

presenting a model for company 's financial strategies with environmental approach and accountability

Mostafa Aghabeigi Nasrollahabadi¹ , Mansour Garkaz² , Alireza Matoofi³ ,
Ali Khozain⁴

1- Accounting PhD student, Accounting Department, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran

2- Associate Professor, Department of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran

3- Assistant Professor, Department of Accounting, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran

4- Assistant Professor, Department of Accounting, Aliabad Katul Branch, Islamic Azad University, Aliabad Katul, Iran

Receive:

22 May 2023

Revise:

19 August 2023

Accept:

22 September 2023

Keywords:

environmental
accounting,
environmental
accounting,
environmental strategy
data foundation

Abstract

in the current era, the increasing process of environmental degradation has become a crisis which increases day by day deterioration and its impact. although, sustainable economic development is a common responsibility between the organization, government and consumers, but organizations can play a dynamic role in reducing environmental degradation .in the other hand, managers have an important role in reducing the pollution and the governments tend to have environmental accountability .in this regard, the purpose of this study is to model the environmental accounting strategies and accountability of managers with data approach .in this regard, 11 interviews with experts in the field of environmental accounting and managers in the field of environmental accounting were conducted .interviews were continued until the theoretical saturation and then after primary coding in five categories of ali, outcomes, intervention, and background and action strategy were classified .it is hoped that the results of this study have taken a step toward environmental accounting and accountability.

Please cite this article as (APA): Aghabeigi Nasrollahabadi, M., garkaz, M., matoofi, A., & khozain, A. (2023). presenting a model for company 's financial strategies with environmental approach and accountability. *Journal of value creating in Business Management*, 3(3), 108-128.

<https://doi.org/10.22034/jvcbm.2023.407532.1146>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.00000000.1402.3.3.6.2>

Publisher: Iranian Business Management Association

Creative Commons: CC BY 4.0

Corresponding Author: Mansour Garkaz

Email: m_garkaz@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

Undoubtedly, in the competitive market of today's world and the emphasis on environmental protection, companies must pay more and more attention to environmental problems in order to maintain their position and achieve sustainability, which makes the strategic role of environmental accounting stand out. An environmentally friendly organization often relies on the management's accountability so that it ultimately causes organizations to gain a competitive advantage. These processes with the direction of environmental accountability at the global level require the participation of corporate people, which includes managers' accountability that a planning process can adapt the corporate strategy to environmental problems and lead to the use of environmental accounting (Ringle et al., 2015). The appropriate environmental management of an organization is in the evaluation of the environmental performance of that organization so that the results of the managers from the activities of the organization's products and services that interact with the surrounding environment can be understood. Of course, this goal can be achieved through managers, the desired results of those activities, products and services that have a clear effect on the environment, which can lead to managers' accountability. With the expansion of attention to the protection and improvement of the environment at the international level, the attention of all organizations has undeniably been directed to the harmful effects of the environment caused by its activities, products and services (Arman, 2020 & Muslimah).

According to the stated contents, this study tries to answer the question: what is the pattern of environmental accounting strategies based on managers' accountability with the data-based approach?

Theoretical Framework

Environmental accounting

Environmental accounting is based on integrating the environment as a source of capital and considering environmental costs as one of the acceptable costs in economic and computational processes. The purpose of environmental accounting is to provide information that can help managers for performance evaluation, decision making, control and reporting. Environmental accounting is based on economic and environmental concepts, and its application, considering not using market-based values, requires a change in culture (Afshari, 2021).

Accountability of managers

The requirement of democracy is to have an optimal accountability system, and government organizations are created by society and for society, and they must be accountable to them; the lack of accountability will cause distrust and the system of democracy and citizenship will have no meaning (Udeh & Ezejiofor, 2018). Accountability is the principle of any society that claims to be a democracy. For the time being, the government agencies are facing a kind of tension and duality that on one hand, they feel an obligation to their society and government organizations and must be responsible for their needs, and on the other hand, global requirements and International forces make them to apply ways and methods that are basically contrary to the wishes and needs of their citizens (Outtes et al, 2018).

Agyemang et al, (2023) performed a research titled accounting and environmental performance. They showed a different conclusion between board characteristics and environmental accounting. In addition, the findings show that both environmental accounting and environmental performance index have a positive slope relationship with the profitability of mining companies. Our findings provide stakeholders with a detailed understanding and

beneficial impact on how environmental accounting impacts ecological and financial performance in the mining industry.

Namazi & Khorramdel Masule (2022) discussed the impact of green innovation and environmental management accounting on the company's financial, environmental and economic performance in their research. The findings of the research show that green product innovation has a significant impact on the company's financial, environmental and economic performance, either directly or through the mediating variable of environmental management accounting. Green product innovation has an impact on the environmental performance in the oil and gas, petrochemical, metal and food industries, as well as on the economic performance only in the metal industry.

Research methodology

According to its purpose, the research method is applicable, and in terms of its implementation, it is qualitative using the paradigmatic data-based theory research method, and in terms of its nature, it is a descriptive-survey type of research. The statistical population of the research includes 11 academic staff members in the field of environmental accounting and managers of government organizations that are proficient in this field, and need to have expertise qualities; in this research, in order to discover in-depth information in order to identify the indicators of the present components, a semi-structured interview was used. Sampling was done in the form of snowball and the interviews continued until reaching theoretical saturation.

Research findings

According to the purpose of the research, the coding method of Strauss and Corbin was used, and the information obtained from the interview with the target people was analyzed in the data-based theory in three stages of open, central and selective coding using the 2020 MAXQDA software. The results showed that the research model after the open, central and selective coding stage is paradigmatic in 5 dimensions of causal conditions, contextual conditions, strategies, intervening conditions, consequences; and including 10 components of regulatory and technical structures in the organization (laws and environmental regulations, organizational technologies), healthy human societies (public trust, building culture in society, healthy society), government laws (government incentives, government supervision, macro policies), reduction of environmental costs of products (control of product quality, reduction of production costs, optimal production, cost management), growing organizations (organizational growth, healthy organizational environment), training and awareness of managers and employees (training and awareness in the organization, lack of skills of employees), efficient organizations (organizational systems, efficiency of managers, optimal management, management ability), efficient accounting reports (developments of social reports, developments in accounting reports), stakeholder trust (performance evaluation, transparency, shareholder trust), business strategies (product quality, competitiveness, organizational sustainability).

Conclusion

The current research was conducted with the aim of investigating the presentation of environmental accounting strategies model based on managers' accountability with the data-based approach. The results of this research are in agreement with the results of Agyemang et al, (2023), Namazi & Khorramdel Masule (2022), Talebniya et al, (2021), Yusuf et al, (2021), Yermolenko et al, (2020), and Maslo et al. al, (2019). Maslo et al, (2019) showed that the priority of stakeholders and their participation with each other positively affects the

relationship between environmental and financial performance. Talebniya et al, (2021) showed that the optimal management of environmental costs causes a better implementation of the environmental management system and has important benefits for society and the success of the business unit.

According to the results, the following suggestion was made:

The key to the success of any organization is its managers and employees, so every organization needs capable, expert, knowledgeable and committed managers and employees to achieve this success. The presence of responsive managers allows organizations to have more committed employees. In this regard, it is suggested to the organizations to organize training courses for all employees so that while recognizing the threats and responding to them, they will be trained as a group, so that in this regard, we have more knowledgeable people in the organization. And it is also suggested that the accountants of organizations get to know the methods and techniques of environmental accounting by participating in group classes so that they can explain the necessity of using environmental accounting to other marketers; thus, not only managers, but also other employees should be familiar with and responsible for environmental issues.

الگوی استراتژی‌های حسابداری زیست محیطی و پاسخ‌گویی مدیران: رویکرد داده بنیاد

مصطفی آقاییگی نصراله آبادی^۱، منصور گرکز^۲، علیرضا معطوفی^۳، علی خوزین^۴

۱- دانشجوی دکتری حسابداری، گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

۲- دانشیار، گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

۳- استادیار، گروه حسابداری، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

۴- استادیار، گروه حسابداری، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران

چکیده

در عصر کنونی سیر فزاینده تخریب محیط زیست به بحرانی بدل گشته که روز به روز بر وخامت و دامنه تاثیر آن افزوده می‌گردد. اگرچه، توسعه پایدار اقتصادی مسئولیت مشترکی بین سازمان، دولت و مصرف‌کنندگان است، لیکن سازمان‌ها می‌توانند نقش پویایی در کاهش تخریب محیط زیست ایفا نمایند. از سمتی مدیران سازمان‌ها نقش مهمی در کاهش آلاینده‌گی‌ها دارند و دولت‌ها تمایل دارند تا مدیران پاسخگویی نسبت به مسائل زیست محیطی داشته باشند. در این راستا، هدف مطالعه حاضر الگوی استراتژی‌های حسابداری زیست محیطی و پاسخ‌گویی مدیران با رویکرد داده بنیاد می‌باشد. در این راستا ۱۱ مصاحبه با خبرگان آگاه هیات علمی در حوزه حسابداری زیست محیطی و مدیران سازمان‌ها مسلط این زمینه صورت گرفت. مصاحبه‌ها تا مرحله اشباع نظری ادامه پیدا کرد و سپس بعد از کدگذاری‌های اولیه در پنج دسته علی، پیامدها، مداخله گر، بستر و زمینه و راهبرد کنش‌ها دسته بندی شد. امید است نتایج مطالعه حاضر گامی در جهت حسابداری زیست محیطی و پاسخگو بودن مدیران برداشته باشد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۵/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۳۱

کلید واژه‌ها:

حسابداری زیست محیطی
پاسخگویی مدیران
استراتژی زیست محیطی
داده بنیاد

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): آقاییگی نصراله آبادی، مصطفی، گرکز، منصور، معطوفی، علیرضا، خوزین، علی. (۱۴۰۲). الگوی استراتژی‌های حسابداری زیست محیطی و پاسخ‌گویی مدیران: رویکرد داده بنیاد. فصلنامه ارزش آفرینی در مدیریت کسب و کار. ۳(۳)، ۱۰۸-۱۲۸.

doi <https://doi.org/10.22034/jvcbm.2023.407532.1146>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.00000000.1402.3.3.6.2>

Creative Commons: CC BY 4.0

ناشر: انجمن مدیریت کسب و کار ایران

ایمیل: m_garkaz@yahoo.com

نویسنده مسئول: منصور گرکز

مقدمه

بی‌گمان در وضعیت بازار رقابتی جهان امروزی و تاکیدی که بر حفاظت از محیط زیست وجود دارد که شرکت‌ها برای حفظ موقعیت خود و نائل شدن به پایداری باید به توجه روز افزون به مشکلات زیست محیطی کنند که همین امر به برجسته شدن نقش استراتژیک حسابداری زیست محیطی شده است. یک سازمان سازگار با محیط زیست اغلب متکی بر پاسخگویی مدیریت است تا در نهایت باعث کسب مزیت رقابتی سازمان‌ها می‌شود. این فرآیندها با جهت پاسخگویی زیست محیطی در سطح جهانی نیازمند مشارکت افراد شرکتی هستند که شامل پاسخگویی مدیران است که یک فرآیند برنامه‌ریزی می‌تواند استراتژی شرکتی با مشکلات زیست محیطی سازگار کند و منجر به استفاده از حسابداری زیست محیطی شود (Ringle et al, 2015). مدیریت مناسب زیست محیطی یک سازمان در ارزیابی عملکرد زیست محیطی آن سازمان است تا از این طریق نتایج مدیران از فعالیت‌های محصولات و خدمات سازمان که با محیط زیست پیرامون کنش و واکنش برقرار می‌کنند، درک شود. البته این هدف می‌تواند به واسطه مدیران، نتایج مطلوب آن دسته از فعالیت‌ها، محصولات و خدماتی که نتیجه واضحی بر محیط زیست دارند، حاصل شود که این امر می‌تواند پاسخگویی مدیران را به دنبال داشته باشد. با گسترش توجه به حفاظت و ارتقاء محیط زیست در سطح بین‌المللی، توجه تمام سازمانها به طور قابل انکاری به تأثیرات زیانبار زیست محیطی که ناشی از فعالیت‌ها، تولیدات و خدمات آن می‌باشد، معطوف گردیده است (Muslimah)&Arman, 2020). همچنین، عملکرد زیست محیطی سازمان اهمیت زیادی برای ذینفعان داخلی و خارجی آن سازمان دارد که مدیران را مجاب به پاسخگویی در مورد چگونگی عملکرد زیست محیطی می‌کند. دست یافتن یک سازمان به یک عملکرد مناسب زیست محیطی، نیازمند پاسخگویی مدیریت آن سازمان به ایجاد یک روش نظام یافته حسابداری زیست محیطی و بهبود مستمر آن می‌باشد (Azzumar & Zuraida, 2018). حسابداری زیست محیطی در تحقیقات مربوط به سازمان‌های (Chung et al, 2012؛ Lempas et al, 2014؛ Senduk et al, 2017؛ Alamsa et al, 2019) بسیار مورد توجه قرار گرفته است. این بدان دلیل است که ذینفعان بر مدیران فشار وارد نموده تا بیشتر بر ارزیابی عملکرد زیست محیطی و موضوعات مربوطه به محیط زیست تمرکز کنند. برای دستیابی به عملکرد زیست محیطی بهتر، پیاده سازی استراتژیهای حسابداری زیست محیطی به عنوان یکی از مهمترین مزایای سازمان برای پاسخگویی مدیران می‌باشد (Ariefiara et al, 2017). سازمان‌های سازگار با محیط زیست، ملزم به پاسخگویی مدیران هستند که این امر تنها در گرو استراتژیهای حسابداری زیست محیطی است. استراتژیهای زیست محیطی به عنوان مجموعه‌ای از طرح‌هایی تعریف می‌شوند که به واسطه محصولات، فرآیندها و سیاست‌های شرکت مانند کاهش مصرف انرژی و ضایعات، استفاده از منابع پایدار سبز و پیاده سازی حسابداری زیست محیطی، باعث کاهش اثر عملیاتی بر محیط زیست می‌گردند (Siregar, 2013). توجه مدیران به مسائل زیست محیطی باعث افزایش توانایی شرکت در استراتژیهای زیست محیطی پیشگیرانه می‌گردد. شرکت‌هایی که از استراتژیهای زیست محیطی مناسبی برخوردار هستند، به بهبود عملکرد زیست محیطی دست می‌یابند تا با استفاده از شاخصهای عملکرد زیست محیطی، پاسخگویی مدیران را نشان دهند. در این راستا هر شرکت باید از استراتژیهای زیست محیطی برای عملکرد مناسب زیست محیطی در جهت استفاده از حسابداری زیست محیطی برای ارتقاء پاسخگویی مدیران برخوردار باشد (Yuliansyah et al, 2017).

پاسخگویی مدیران تنها در صورتی ارتقاء می‌یابد که از استراتژی‌های عملکرد حسابداری زیست محیطی استفاده نمایند. این مسئله به سه استراتژی وابسته به یکدیگر مربوط می‌باشد که عبارتند از (۱) جلوگیری از آلودگی (۲) نظارت بر محصول (۳) توسعه سازمان (Lempas et al, 2014). هر یک از این استراتژیها نیروهای محرکه زیست محیطی مجزایی دارند که مبتنی بر منابع شرکتها، متفاوت می‌باشد و عملکرد متفاوتی را می‌سازند. نظارت بر محصول دامنه پیشگیری از آلودگی در کل زنجیره ارزش یا چرخه عمر سیستم تولید شرکت را افزایش می‌دهد (Gantino et al, 2017). از طریق پاسخگویی مدیران، این استراتژی می‌تواند به صورت اثربخش با فرایند توسعه محصول ادغام گردد که به واسطه آن عملکرد بهتری ایجاد گردد. در نهایت، استراتژی توسعه سازمان نه تنها به دنبال کاهش آسیب به محیط زیست می‌باشد بلکه موجب ایجاد عملکرد زیست محیطی پایدار در آینده می‌گردد. علاوه بر این، اگر بهبود عملکرد زیست محیطی در راستای استفاده از حسابداری زیست محیطی مناسب شرکت باشد، نه تنها منجر به افزایش پاسخگویی مدیران می‌شود بلکه استراتژی‌های شرکت را در مواجهه با اقدامات پیشگراانه زیست محیطی افزایش می‌دهد (Atmoko et al, 2017). مدیرانی که به ارزیابی عملکرد زیست محیطی پاسخگو باشد، سیستمی حسابداری را اتخاذ می‌کند که می‌تواند اطلاعات مربوط به محیط زیست را آشکار نماید (Firdausy, 2022). سه عنصر کلیدی در زمینه بهبود عملکرد زیست محیطی وجود دارند که عبارتند از (۱) پاسخگویی مدیران به موضوعات زیست محیطی (۲) استراتژی‌های زیست محیطی و (۳) استفاده از حسابداری زیست محیطی (Kristianto & Setiawan, 2018). مدیریت پاسخگو به محیط زیست، تمایل به اتخاذ سیستمی را دارد که قادر به ارائه اطلاعات مربوط به محیط زیست می‌باشد و اطلاعات حاصل از استراتژی‌های حسابداری زیست محیطی معمولاً به مدیران در تدوین شاخص‌ها برای اندازه‌گیری عملکرد محیطی کمک می‌کند و زمانی که مدیریت پتانسیل مزایای احتمالی حاصل از طرح‌های خاص زیست محیطی را درک کند، به پاسخ‌گویی به پایداری محیطی تشویق خواهند شد (Hardani et al, 2020). پاسخ‌گویی مدیران به محیط زیست، عامل مهمی در ارزیابی و بهبود استراتژی محیط زیست و اتخاذ حسابداری زیست محیطی می‌باشد (Salemba et al, 2020). وجود یک استراتژی محیط زیست در سازمان‌ها نشان دهنده پاسخگویی مدیران به مسائل زیست محیطی بوده و در نتیجه، عملکرد زیست محیطی شرکتی بهبود می‌یابد (Yudi, 2020). اطلاعات ایجاد شده به واسطه حسابداری زیست محیطی، به مدیران در ایجاد شاخصهایی برای عملکرد بهینه زیست محیطی کمک می‌کنند که این امر در گرو استفاده از استراتژیهای حسابداری زیست محیطی است. با توجه به مطالب بیان شده، این مطالعه درصدد پاسخگویی به این سؤال است که الگوی استراتژیهای حسابداری زیست محیطی مبتنی بر پاسخگویی مدیران با رویکرد داده بنیاد چگونه است؟

ادبیات نظری

حسابداری زیست محیطی

با توجه به رشد روزافزون جمعیت و محدود بودن منابع طبیعی در دسترس امروزه مسأله حفاظت از محیط زیست به عنوان یکی از مهمترین مسائل جامعه‌ی بشری مطرح شده است. نکته حائز اهمیت این است که حفاظت محیط زیست محدود به مرزهای سیاسی و جغرافیایی نبوده است و اهتمام جمعی همه ساکنان کره زمین را می‌طلبد (Li et al, 2018). الزامات حقوقی و اقتصادی بازار جهانی صنایع را به سوی استفاده از سیستمهای مدیریت محیط زیست و به‌کارگیری استانداردهای مربوطه از جمله ISO ۱۴۰۰۰ که استاندارد ارزیابی عملکرد زیست محیطی است سوق داده است. در پی

مطرح شدن مباحثی از قبیل توسعه‌ی پایدار و دهکده جهانی استانداردهای بین‌المللی زیست‌محیطی اهمیت بیشتری یافته و پیش‌بینی می‌شود در ایران نیز در آینده نه چندان دور به صورت جدی‌تری مطرح شود. بحرانهای زیست‌محیطی دارای پیامدهای جهانی بوده جلوه‌گیری از گسترش آن تلاش و تعهد همه ملتها و کشورها را می‌طلبد (Kim et al, 2018).

حسابداری زیست‌محیطی مبتنی بر تلفیق محیط زیست به عنوان یک منبع سرمایه و در نظر گرفتن هزینه‌های زیست‌محیطی به عنوان یکی از هزینه‌های قابل قبول در فرآیندهای اقتصادی و محاسباتی می‌باشد. هدف حسابداری زیست‌محیطی، فراهم آوردن اطلاعاتی است که برای ارزیابی عملکرد، تصمیم‌گیری، کنترل و گزارشگری بتواند به مدیران یاری رساند. حسابداری زیست‌محیطی بر مفاهیم اقتصادی و محیط زیست بنا شده و کاربرد آن با توجه به استفاده نکردن از ارزشهای مبتنی بر بازار، مستلزم ایجاد تغییر در فرهنگ است (Afshari, 2021). حسابداری زیست‌محیطی در صدد روشن‌گری زوایای پنهان حسابداری از جمله هزینه‌های زیست‌محیطی است و به درک ابعاد، علت و پدیدآورنده‌های آنها کمک می‌کند. این حسابداری مدیریت هزینه‌های زیست‌محیطی و کاهش هزینه‌ها را از طریق برقراری ارتباط بین هزینه‌ها و فعالیت‌های پدیدآورنده آنها آسان می‌کند. امروزه حسابداری زیست‌محیطی به سرعت در حال توسعه و پیشرفت است به ویژه در شرکتهای بزرگ چندملیتی که دریافته‌اند محیط زیست مناسب برای موفقیت رقابتی در درازمدت ضروری است و برای نیل به آن حسابداری زیست‌محیطی ابزاری حیاتی شمرده می‌شود (Azizi et al, 2020).

استراتژی حسابداری زیست‌محیطی

اگر چه دلواپسی‌های زیست‌محیطی در میان مصرف‌کنندگان در حال افزایش است، با این حال همه مصرف‌کنندگان به یک اندازه متعهد نیستند و به یک میزان به خرید کالاهای سبز تمایل ندارند. در نتیجه برای بازاریابی مؤثر کالاهای سبز، استفاده از استراتژی بازاریابی با هدف به جای بازاریابی انبوه، لازم به نظر می‌رسد. بدین معنا که نمی‌توان همه مصرف‌کنندگان سبز را با یک هدف بازاریابی واحد مورد برنامه ریزی قرار داد، بلکه باید آن را به قسمتهایی با ویژگی‌های یکسان تقسیم نمود و بعد متناسب با شرایط و نیازهای منحصر به فرد در هر قسمت، استراتژی متناسب بازاریابی سبز را به کار گرفت. به تازگی دلواپسی‌ها و آگاهی‌های زیست‌محیطی در میان مردم کشورهای در حال توسعه شروع به جلوه کرده است که تولیدکنندگان می‌توانند این قسمت از بازار را مورد هدف قرار داده و از مزایای زیاد استراتژیهای سبز با نصیب شوند که لازمه آن قسمت بندی مؤثر و تعیین خصوصیات کالاهای سبز است (Massaro et al, 2018). افزایش آلودگیها و ضررهای زیست‌محیطی و در نتیجه افزایش دلواپسی مردم در رابطه با محیط پیرامونی، منجر شد که یک تجارت سبز به سوی سیاستهای تفکر رو به جلو برای دلواپسی‌های زیست‌محیطی و سیاست‌هایی که حقوق اساسی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، پیش رود. که در این راستا، استراتژی‌های زیست‌محیطی را می‌توان تحت عنوان مجموعه‌ای از نظریات تعریف کرد که تأثیر فعالیت کاری بر محیط زیست را از طریق کالاها، فرآیندها و سیاست‌های مؤسسات مانند کاهش مصرف انرژی و زباله‌ها، استفاده از منابع پایدار سبز و اجرای فرایند مدیریت زیست‌محیطی را کاهش می‌دهد (Wijethilake, 2017).

توجه مدیریت به مشکلات زیست‌محیطی باعث توانایی شرکتهای در ایجاد استراتژیهای زیست‌محیطی فعال می‌شود که بخشی از مقاصد و چشم انداز پایداری مؤسسات استفاده از برنامه‌های استراتژیک و ارزیابی زیست‌محیطی همیشگی در

مؤسسات تحت تأثیر استراتژیهای زیست محیطی موسسه است. استراتژیهای زیست محیطی به مؤسسات کمک می کند تا پاسخگوی تعهدات زیست محیطی باشند و منجر به شناخت مزایای زیست محیطی و اقتصادی گسترش یافته می شود. استراتژیهای زیست محیطی ضامن دهنده مدیران به طور مؤثر از منابع جاری و کارآمد برای افزایش عملکرد زیست محیطی استفاده می کنند. بنابراین برای هدف دستیابی به مقاصد شرکت درباره عملکرد زیست محیطی طراحی شده اند (Tashakor, 2019). عدم اعمال مدیریت درست در ارتباط انسان با محیط و استفاده از منابع، نداشتن استفاده از تکنولوژی درست سازگار با محیط، نبود اجرای طرح آمایش سبز و ارزیابی زیست محیطی خیلی از طرحها، عدم رعایت ضوابط و اصول زیست محیطی، نبود اصول درست زیست محیطی و غیره همگی از جمله علتها هستند که اکنون معضلات و مسائل زیست محیطی بسیاری را فراهم نموده و شدت آلودگی هوا، آب، خاک، صدا، مواد زاید، کاهش تنوعات گیاهی و جانوری و خیلی از مشکلات دیگر را به ارمغان داشته است. واضح است که فعالیتهای انسان در جهت توسعه، به هر علتی که صورت پذیرد، اثرات متفاوتی بر محیط طبیعی خواهد داشت. اما نمی توان این عملکردها را که جنبه زیستی برای بقای انسان دارد، محدود کرده و باید در گسترش و تکامل آن با توجه به خواسته های حال و آینده اقدام نمود که در این میان استراتژیهای زیست محیطی مؤثر می باشد (Nechita, 2021).

پاسخگویی مدیران

لازمه دموکراسی داشتن یک نظام پاسخگویی بهینه است و سازمانهای دولت به وسیله جامعه و برای جامعه ایجاد می شوند و باید در قبال آنها پاسخگو باشند که فقدان پاسخگویی باعث بی اعتمادی و نظام دموکراسی و شهروندی مفهومی نخواهد داشت (Udeh & Ezejiolor, 2018). پاسخگویی اصل هر جامعه ای است که ادعا می کند، دموکراس است. اکنون دستگاه های دولتی با نوعی کش مکش و دوگانگی مواجه اند که از یک جهت، در مقابل جامعه و سازمان های دولتی خود احساس تعهد می کنند و باید در قبال نیازهای آنان پاسخگو باشند و از سمتی دیگر، الزامات جهانی و نیروهای بین المللی آنان را وادار به اعمال راهها و شیوه هایی می کند که در اصل مغایر خواست و نیازهای شهروندان آنهاست (Outtas et al, 2018). پاسخگویی در حال تغییر از شکل های سنتی مسئولیت به طرف سایر الگوها، به ویژه نظام های مدیریت کارآمدتر و پاسخگوتر است که مقصد اصلی نظام مدیریتی پیش از آنکه رعایت اصول و مقررات باشد، تحقق مقاصد، افزایش پاسخگویی به ذینفعان و بذل توجه به هزینه ها و استفاده از منابع کمیاب به موثرترین حالت است (Moreno & Duarte, 2019).

پیشینه پژوهش

(Agyemang et al, 2023) در تحقیق خود با عنوان حسابداری و عملکرد زیست محیطی پرداختند. آنها نتیجه گیری متفاوتی را بین ویژگی های هیئت مدیره و حسابداری زیست محیطی نشان داد. علاوه بر این، یافته ها نشان می دهند که هر دو حسابداری زیست محیطی و شاخص عملکرد زیست محیطی ارتباط مثبتی با سودآوری شرکت های معدن دارند. یافته های ما درک دقیقی را به ذینفعان ارائه می دهد و تأثیر مفیدی را بر نحوه تأثیرگذاری حسابداری زیست محیطی بر عملکرد اکولوژیکی و مالی در صنعت معدن نشان می دهد.

(Namazi & Khorramdel Masule, 2022) در تحقیق خود با عنوان تأثیر نوآوری سبز و حسابداری مدیریت زیست محیطی بر عملکرد مالی، زیست محیطی و اقتصادی شرکت پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که نوآوری محصول سبز چه مستقیم و چه از طریق متغیر میانجی حسابداری مدیریت زیست محیطی بر عملکرد مالی، زیست محیطی و اقتصادی شرکت تأثیر معناداری دارد. نوآوری محصول سبز بر عملکرد زیست محیطی در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی، فلزی و غذایی و همچنین بر عملکرد اقتصادی تنها در صنعت فلزی تأثیر گذار است.

(Talebniya et al, 2021) به بررسی مروری بر حسابداری محیط زیست پرداختند. آنان بیان کردند که با توجه به رشد و توسعه کارخانه‌ها و همچنین آلاینده‌های مرتبط با آنها، حسابداری محیط زیست در سال‌های اخیر توجه بسیاری از محققان رشته حسابداری و حامیان محیط زیست را به خود جلب کرده است. مدیریت بهینه هزینه‌های زیست محیطی باعث اجرای بهتر سیستم مدیریت محیط زیست شده و مزایای مهمی برای جامعه و موفقیت واحد تجاری دارد. حسابداری محیط زیست به عنوان یکی از زیر مجموعه‌های حسابداری در طول سال‌های گذشته توسعه پیدا کرد و با افزایش تمرکز جامعه پیرامون مباحث زیست محیطی، حسابداری نقش ویژه‌ای در راستای اندازه‌گیری عملکرد شرکت بر عهده خواهد داشت.

(Yusuf et al, 2021) به بررسی عوامل تعیین کننده حسابداری زیست محیطی شرکت‌های نفت و گاز در نیجریه پرداختند. این مطالعه نشان داد که اندازه شرکت، شرکت‌های اهرمی و چند ملیتی تأثیر مثبت و معناداری بر CEAD شرکت‌های نفت و گاز فهرست شده در نیجریه دارند. در حالی که رشد شرکت با CEAD شرکت‌های نفت و گاز در نیجریه رابطه منفی معناداری دارد و نتیجه‌گیری کردند که شرکت‌های بزرگ‌تر و شرکت‌های چند ملیتی در بخش نفت و گاز نیجریه، تمایل برای افشای اطلاعات حسابداری زیست محیطی دارند.

(Yermolenko et al, 2020) به بررسی اصول حقوقی حسابداری زیست محیطی به عنوان ابزاری برای شناسایی شاخص‌های توسعه پایدار در اوکراین پرداختند. این مطالعه نتایج تحلیل حقوقی شکل‌گیری حسابداری زیست محیطی را به عنوان یکی از ابزارهای اصلی تعیین اثربخشی شاخص‌های اجرا شده توسعه پایدار ارائه کرد. مشخص شده است که امروزه هیچ رویکرد مشترکی در سراسر جهان برای شناسایی شاخص‌های توسعه پایدار، از جمله مؤلفه زیست محیطی آنها وجود ندارد. این امر به شدت بر توسعه یک سیستم یکپارچه حسابداری زیست محیطی تأثیر می‌گذارد.

(Maslo et al, 2019) به بررسی رابطه بین عملکرد زیست محیطی و مالی شرکتی پرداختند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که اولویت ذینفعان و مشارکت آنان با یکدیگر به طور مثبت بر رابطه بین عملکرد زیست محیطی و مالی تأثیر می‌گذارد. با این وجود این اثر تعدیلی تنها زمانی رخ می‌دهد که ویژگی‌های اجتماعی رسمی و غیررسمی قوی بوده و از محیط کسب و کار حول شرکت و سهامداران آن حمایت کند. کمک‌ها و پیامدهای این مورد برای مدیران و تنظیم کنندگان مقررات مورد بحث قرار گرفته است.

روش پژوهش

روش پژوهش با توجه به هدف آن، کاربردی و از حیث شیوه اجرا، کیفی با استفاده از روش تحقیق نظریه داده بنیاد پارادایمی و از نظر ماهیت، از نوع تحقیق‌های توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل ۱۱ نفر از اعضای

هیات علمی در حوزه حسابداری زیست محیطی و مدیران سازمان‌های دولتی مسلط این زمینه هستند که نیاز است شرط خبرگی داشته باشند؛ شروط خبرگی شامل (۱) به حوزه حسابداری زیست محیطی اشراف کامل داشته باشند. (۲) هیات علمی دانشگاه‌ها که بیش از ۱۵ سال سابقه تدریس داشته باشند. (۳) مدیران سازمان‌ها با بیش از ۵ سال سابقه کار در پست سازمانی مدیریت در ایران را انجام داده‌اند، را داشته باشند. نمونه‌گیری به صورت گلوله برفی انجام شد و مصاحبه‌ها تا دستیابی به اشباع نظری ادامه داشت. در این پژوهش در راستای کشف اطلاعات عمیق به منظور شناسایی شاخص‌های مؤلفه‌های حاضر، از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. در این نوع مصاحبه، سؤال‌ها از قبل طراحی شده‌اند و هدف کسب اطلاعات عمیق از مصاحبه شونده است. دلیل استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته این بود که در این روش، امکان تبادل نظر و همچنین هدایت بحث و موضوع مصاحبه در جهت دستیابی به اهداف پژوهش وجود دارد، همچنین برای کشف و درک بهتر اطلاعات، می‌توان سؤالات دیگری را مطرح نمود. پژوهشگر در فرایند نمونه‌گیری از شرکت کنندگان، داده‌ها را مورد تحلیل قرار داد تا مواردی که ناقص بوده با دریافت اطلاعات جدید از شرکت کننده جدید کامل گردد. بعد از انجام ۱۱ مصاحبه، عوامل اصلی و فرعی در مصاحبه‌های قبلی تکرار می‌شد و پژوهشگر به اشباع رسید. بر اساس هدف پژوهش، از روش کدگذاری اشتراوس و کوربین استفاده شد و اطلاعات حاصل از مصاحبه با افراد هدف، در نظریه داده بنیاد در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی از نرم افزار MAXQDA 2020 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌های پژوهش

اجرای روش تئوری داده بنیاد با انجام مصاحبه‌ها، گردآوری و کدگذاری داده‌ها آغاز گردید به طوری که پژوهشگر با انجام مصاحبه‌های اکتشافی اولیه مهارت بیشتری در انجام مصاحبه یافته که این امر برای پژوهش بسیار مهم بود؛ همچنین رکوردهای ضبط شده مصاحبه‌ها در یک پایگاه داده نامگذاری و ذخیره شده‌اند که این پایگاه داده بر مبنای نام مصاحبه شونده، فایل صوتی مصاحبه و تاریخ انجام مصاحبه‌ها تنظیم گردیده است. پژوهشگر برای انجام پژوهش پس از ذخیره سازی آنها اقدام به گوش دادن و پیاده سازی آنها کرده است.

کدگذاری باز

در این پژوهش مأخذ اصلی داده‌ها مصاحبه بوده است به طوری که مصاحبه‌های ابتدایی به صورت اکتشافی و توصیفی بوده‌اند و به تدریج پس از انجام هر مصاحبه، کدگذاری مصاحبه به مصاحبه داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها انجام می‌گردید و به وسیله روش مقایسه دائمی داده‌ها کدهای نظری از طریق کدگذاری باز پدیدار می‌گردید و به همین منوال کدگذاری‌های ۱۱ مصاحبه انجام گردید و مفاهیم و طبقات فرعی و اصلی ظهور یافت. در جدول (۱) مثال‌هایی از کدگذاری استقرایی برای مصاحبه‌ها ارائه شده است.

جدول ۱. بخشی از شواهد گفتاری یا گزاره‌های کلامی و مفاهیم استخراج شده در کدگذاری باز

منبع	شواهد گفتاری یا گزاره‌های کلامی	مفاهیم اولیه (شاخص‌ها)
بخشی از مصاحبه شماره ۱	<p>"... راهکارهایی که برای استراتژیهای حسابداری زیست محیطی مؤثر است، اینست که شرکتها از طریق تمرکز و برنامه ریزی و توسعه بر روی ماشین آلات خود و نوسازی و بهینه سازی امکانات و ایده‌های تولیدی مبنی بر ایجاد محصولات و تولیدات دارای کاهش آلایندگی، شرایط مفیدی را برای موسسه ایجاد نماید. مطالعه و بررسی و آموزش شرکتهایی که محصولات آلاینده دارند از طریق برگزاری سمینارها و یا همایش‌های متنوع و تشویق سازمانهای مرتبط از طریق برخورداری از سوبسید و یا تسهیلات با بهره‌های پایین و در اختیار قرار دادن ماشین‌آلاتی که میزان کمی آلایندگی ایجاد کند. و مشوق‌های مالیاتی برای صنایع و شرکتهایی که همچنین هزینه‌هایی را انجام می‌دهند..."</p>	<p>نوسازی ماشین آلات ایده‌های تولیدی برای کاهش آلایندگی آموزش کارکنان و مدیران برگزاری همایشها برای آموزش سازمان تشویق سازمانهای بدون آلایندگی دادن تسهیلات به سازمانهای بدون آلایندگی دادن مشوقهای مالیاتی به سازمانهای بدون آلایندگی</p>
بخشی از مصاحبه ۲	<p>"... مهم‌ترین عامل در اتخاذ استراتژیهای زیست محیطی و پاسخگویی مدیران در راستای تحقق اهداف مندرج در استراتژیهای زیست محیطی حساسیت ذی نفعان است که این عامل زمانی تحقق خواهد یافت که مجموعه ذینفعان حساسیت موضوع توجه به زیست محیط را به خوبی دریافته و ادراک کرده باشند که البته خود این موضوع وابسته به سیاست گذاری‌های کلان در سطح کشور برای شرکت‌های ملی و در سطح جهان برای شرکت‌های چند ملیتی است..."</p>	<p>پاسخگویی مدیران نگرانی ذینفعان به مسائل زیست محیطی سیاست گذاریهای کلان زیست محیطی استراتژی‌های بین‌المللی کاهش آلودگی</p>
بخشی از مصاحبه ۳	<p>"... علائق عمومی در حمایت از محیط زیست موجب شد که فشار وارده بر مدیران و مؤسسات برای بازرسی دقیق آسیب‌های وارده توسط واحدهای تجاری محیط زیست بیشتر شود که این امر موجب اجرای حسابرسی فعالیتهای زیست محیطی شده است. از سوی دیگر با افشاء مناسب در گزارشگریهای مالی می‌توان دیدگاه مثبتی در میان سهامداران و بازار سرمایه ایجاد کرد و به تبع آن افزایش ارزش روز سهام موجب افزایش ثروت سهامداران شده و همچنین بحث</p>	<p>حمایت جامعه از زیست محیط وجود بازرسی برای فعالیت‌های زیست محیطی اجرای حسابرسی فعالیتهای زیست محیطی افشاء فعالیت‌های زیست محیطی در گزارشات مالی</p>

	<p>این موضوع در جهت ارتباط آن و اثر بلند مدت آن برسیاستهای تصمیم گیری اقتصادی و زیست محیطی و از سویی ایجاد یک توسعه پایدار در جهت استفاده بهینه از منابع می باشد..."</p>	<p>افزایش اعتماد سهامداران به شرکت افزایش ارزش روز سهام افزایش ثروت سهامداران سیاست گذاریهای تصمیم گیری اقتصادی توسعه پایدار استفاده بهینه از منابع</p>
<p>بخشی از مصاحبه ۴</p>	<p>"اگر در جامعه به مسائل زیست محیطی توجه شود حتماً پیامدهایی دارد که می توانم به چند مورد اشاره کنم مانند شفافیت و رضایت جامعه و پاکیزگی و زیبایی محیط زیست و سلامت جامعه و همینطور کاهش هزینه های دولتی را به دنبال دارد..."</p>	<p>شفافیت رضایت جامعه پاکیزگی و زیبایی محیط زیست سلامت جامعه کاهش هزینه های دولت</p>
<p>بخشی از مصاحبه ۵</p>	<p>"... از جمله مواردی که دخیل هستند شامل وضع قوانین پیشگیرانه بر رعایت مسائل محیط زیستی وجود الزام قانون و وحدت رویه در رعایت قانون و فرهنگ سازی و تبیین روشهای حسابداری جدید و قوانین حاکم و الزامات در شفاف سازی حسابداری زیست محیطی و رعایت مسائل زیست محیطی..."</p>	<p>وضع قوانین پیشگیرانه وحدت رویه در رعایت قوانین فرهنگ سازی در جامعه ایجاد روش های حسابداری جدید شفاف سازی حسابداری زیست محیطی ایجاد قوانین و مقررات های حفظ محیط زیست رعایت مسائل زیست محیطی</p>
<p>بخشی از مصاحبه شماره ۶</p>	<p>"... رعایت مسائل مرتبط با محیط زیست توسط صاحبان بنگاههای اقتصادی، علاوه بر افزایش رضایتمندی مشتریان و کسب سود بیشتر برای آن بنگاه، موجب افزایش کیفیت جامعه بشری خواهد گذاشت و افکار عمومی جامعه بشری از طریق نظارت نهادهای بین المللی بر عملکرد دولت ها مؤثر</p>	<p>افزایش رضایتمندی مشتریان کسب سود بیشتر افزایش کیفیت جامعه بشری</p>

افکار عمومی جامعه استراتژی‌های بین‌المللی کاهش آلودگی عملکرد دولت	است "...
--	----------

کدگذاری محوری

کدگذاری محوری دومین مرحله تجزیه و تحلیل در نظریه پردازی داد بنیاد است. هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقه‌های تولید شده در مرحله کدگذاری باز است. در این مرحله، با غربالگری، حذف کدهای تکراری و یکپارچه نمودن کدهای هم‌معنی، شاخصهای استخراج شده از متون مصاحبه‌ها مقوله بندی می‌شوند. در این مرحله، مقوله‌های اصلی و فرعی مطابق با کدهای اولیه دسته بندی گردید که در قالب سه مرحله کدگذاری ساختار مفهومی الگوی مطالعه حاضر براساس یافته‌های حاصل از تحلیل مصاحبه‌ها مطابق جدول ۲ ارائه گردید.

جدول ۲. الگوی استراتژیهای حسابداری زیست محیطی و پاسخ گویی مدیران

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای اولیه
ساختارهای مقرارتی و فنی در سازمان	قوانین و مقرارت‌های زیست محیطی	وحدت رویه در رعایت قوانین. وضع قوانین پیشگیرانه. رعایت مسائل زیست محیطی. اعمال قوانین زیست محیطی. ایجاد قوانین و مقرارت‌های حفظ محیط زیست.
	فناورهای سازمانی	فناوری‌های سازگار با محیط زیست. استفاده از تجهیزات روز و کارآمد. نوسازی ماشین آلات.
جوامع بشری سالم	اعتماد عمومی	افزایش اعتماد عمومی. رسیدن به الگوی شهر خوب من. افزایش مشتریان وفادار.
	فرهنگ سازی در جامعه	استانداردهای الگوی مصرف. افکار عمومی. فرهنگ سازی در جامعه. آموزش اجتماعی زیست محیطی. استفاده مصرف کنندگان از کالاهای کم آلاینده. نگرانی ذی‌فعان بی‌مسائل زیست محیطی.
	جامعه سالم	افزایش کیفیت زندگی جامعه. سلامت جامعه. پاکیزگی و زیبایی محیط. رضایت جامعه. حمایت جامعه از زیست محیطی. افزایش امید به زندگی در نسله‌ها.
قوانین دولتی	مشوق‌های دولتی	تشویق و بهبود کسب و کار توسط دولت. اختصاص دادن بودجه مناسب جهت تدارکات و تجهیزات

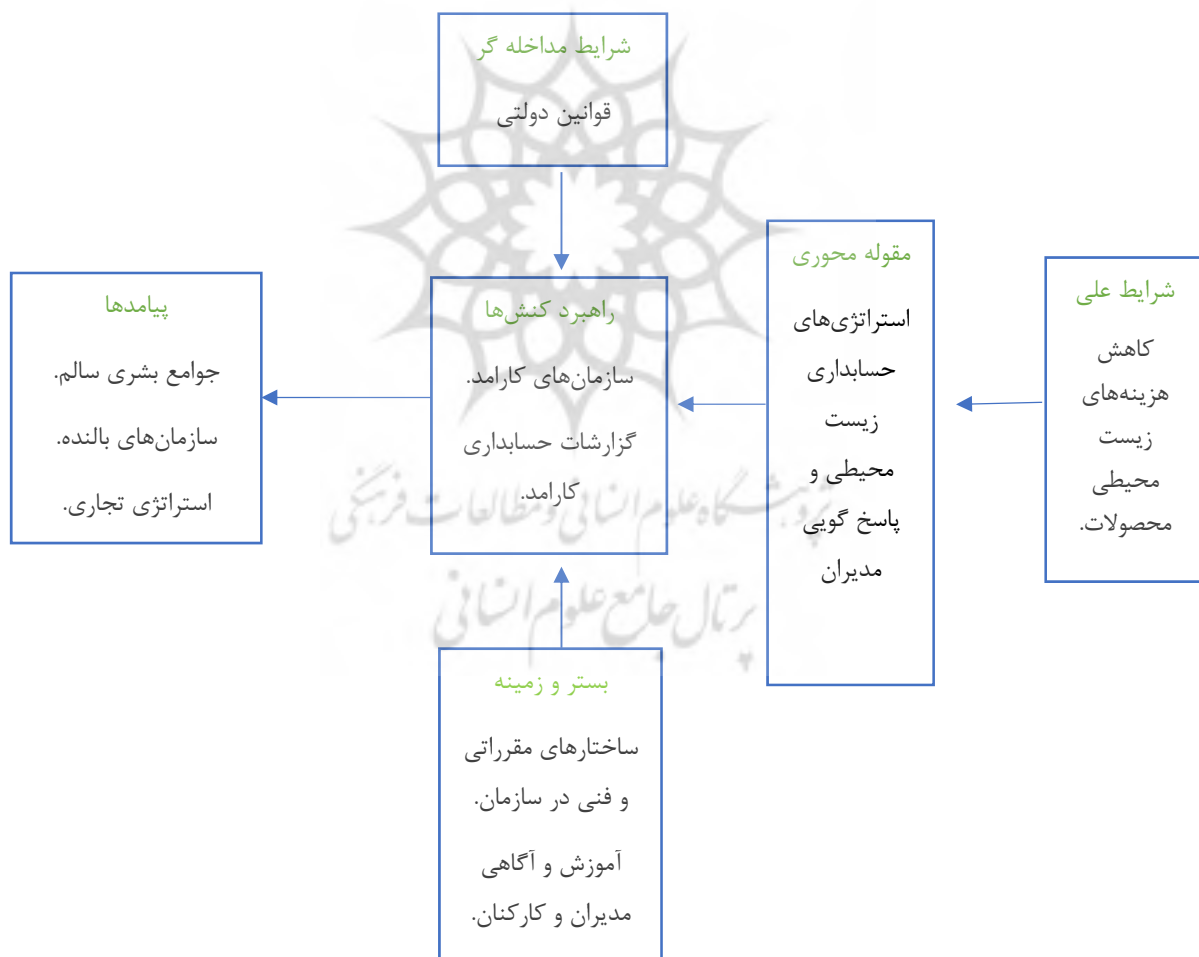
سیستمهای لازم از جانی دولت. دادن مشوقهای مالیاتی به سازمانهای بدون آلاینده‌گی. دادن تسهیلات به سازمانهای بدون آلاینده‌گی.		
نظارت دولت. سیاست گذاری دولت. عملکرد دولت. کاهش هزینه‌های دولتی.	نظارت دولت	
سیاست گذاری‌های تصمیم‌گیری اقتصادی. استراتژی‌های بین‌المللی کاهش آلودگی. سیاست گذاری کلان زیست محیطی.	سیاست گذاری‌های کلان	
نظارت بیشتر بر کنترل کیفی. عدم استفاده از مواد تجزیه ناپذیر. کارآمدی تولیدات. کم کردن هزینه‌های تولیدی سازمان.	کنترل کیفیت محصولات	کاهش هزینه‌های زیست محیطی محصولات
ردیابی هزینه‌های زیست محیطی. کاهش هزینه‌های زیست محیطی. هزینه‌های فرصت زیست محیطی. الویت قراردادن هزینه‌های زیست محیطی.	کاهش هزینه‌های تولیدی	
فزونی منافع بر مخارج. استفاده بهینه از منابع. ایده‌های تولید برای کاهش آلاینده‌گی. تحول در تولید.	تولیدات بهینه	
قیمت گذاری درست محصولات. بهایابی درست. مدیریت هزینه. کاهش تولیدات بی کیفیت. کاهش قیمت تمام شده محصولات.	مدیریت هزینه	
تبلیغات شرکت در جهت دوستدار بودن زیست محیطی. تبادل اطلاعات زیست محیطی بین‌المللی. فرصت‌های سرمایه‌گذاری بیشتر در سطح بین‌المللی.	بالندگی سازمانی	
محیط جغرافیایی سالم شرکت. رضایت محیطی. محیط سالم سازمانی. بهبود شغلی.	محیط سالم سازمانی	سازمان‌های بالنده
آگاهی کارکنان سازمانی. آموزش مدیران. فرهنگ سازمانی. برگزاری همایش‌ها برای آموزش سازمان. آموزش کارکنان و مدیران.	آموزش و آگاهی در سازمان	آموزش و آگاهی مدیران و کارکنان

عدم کارایی کارکنان. عدم تخصص کارکنان. بی توجهی کارکنان به تولید محصولات.	نبود مهارت کارکنان	
بررسی سیستم‌های کنترل داخلی. افزایش مسئولیت اجتماعی.	نظام‌های سازمانی	سازمان‌های کارآمد
همسوبودن مدیران با طرح‌های زیست محیطی. وجود مدیران کارآمد. وجود مدیران متخصص.	کارآمدی مدیران	
تصمیم‌گیری درست مدیران. مدیریت بهینه. توجه مدیران به مسائل زیست محیطی. تصمیم‌گیری مدیران.	مدیریت بهینه	
مسئولیت‌پذیری مدیران. افزایش توانایی مدیران. پاسخگویی مدیران. پنهان نکردن هزینه‌ها توسط مدیران.	توانایی مدیریت	
وجود گزارشات اجتماعی حسابداری. ایجاد روشهای حسابداری اجتماعی جدید. تغییرات در روشهای حسابداری اجتماعی زیست محیطی.	تحولات گزارشات اجتماعی	گزارشات حسابداری کارآمد
استفاده از سامانه‌های آنلاین برای گزارشات مالی. اجرای فعالیتهای حسابرسی زیست محیطی. وجود بازرسی برای گزارش فعالیتهای زیست محیطی. حذف فعالیتهای گزارشگری بدون ارزش افزوده. شفاف سازی حسابداری زیست محیطی.	تحولات در گزارشات حسابداری	
ارزیابی عملکرد سازمان. ارزیابی عملکرد زیست محیطی. عملکرد بهینه زیست محیطی.	ارزیابی عملکرد	اعتماد ذینفعان
افشاء هزینههای زیست محیطی. افشاء صحیح اطلاعات. افشاء فعالیتهای زیست محیطی در گزارشات مالی. شفافیت.	شفافیت	
افزایش ثروت سهامداران. افزایش روز سیهام. افزایش اعتماد سهامداران به شرکت. رضایت ذینفعان. سود مطمئنتر. جذب سهامداران. تصمیم‌گیری سهامداران.	اعتماد سهامداران	
افزایش رضایتمندی مشتریان. افزایش سطح کیفی محصولات و خدمات. افزایش کیفیت خدمات.	کیفیت محصولات	استراتژی‌های تجاری

افزایش فروش و سود آوری. کسب سود بیشتر. فروش بیشتر محصولات. کیفیت محصولات و خدمات. فروش محصولات. تولیدات متنوع تر.		
بازار رقابتی. توان رقابتی. مزیت رقابتی. رشد تجاری. قدرت رقابت پذیری.	رقابت پذیری	
موفقیت شرکت. سازمان های پایدار. افزایش تولیدات. توسعه پایدار.	پایداری سازمانی	

از آنجائیکه هدف پژوهش حاضر تدوین الگوی استراتژی های حسابداری زیست محیطی و پاسخ گویی مدیران بوده است. بر این اساس مدل پارادیمی در نمودار (۱) نشان داده شده است.

نمودار ۱. مدل پارادیمی الگوی استراتژی های حسابداری زیست محیطی و پاسخ گویی مدیران

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش بررسی ارائه الگوی استراتژیهای حسابداری زیست محیطی مبتنی بر پاسخگویی مدیران با رویکرد داده بنیاد می‌باشد. برای تحلیل داده‌های به دست آمده از روش تحلیل اشتراوس کوربین استفاده شد که الگوی مذکور پس از مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی به صورت پارادیمی در ۵ بعد شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، راهبردها، شرایط مداخله‌گر، پیامدها و مشتمل بر ۱۰ مؤلفه ساختارهای مقرراتی و فنی در سازمان (قوانین و مقرراتهای زیست محیطی، فناوریهای سازمانی)، جوامع بشری سالم (اعتماد عمومی، فرهنگ سازی در جامعه، جامعه سالم)، قوانین دولتی (مشوق‌های دولتی، نظارت دولت، سیاست گذارهای کلان)، کاهش هزینه‌های زیست محیطی محصولات (کنترل کیفیت محصولات، کاهش هزینه‌های تولیدی، تولیدات بهینه، مدیریت هزینه)، سازمان‌های بالنده (بالندگی سازمانی، محیط سالم سازمانی)، آموزش و آگاهی مدیران و کارکنان (آموزش و آگاهی در سازمان، نبود مهارت کارکنان)، سازمان‌های کارآمد (نظام‌های سازمانی، کارآمدی مدیران، مدیریت بهینه، توانایی مدیریت)، گزارشات حسابداری کارآمد (تحولات گزارشات اجتماعی، تحولات در گزارشات حسابداری)، اعتماد ذینفعان (ارزیابی عملکرد، شفافیت، اعتماد سهامداران)، استراتژی‌های تجاری (کیفیت محصولات، رقابت پذیری، پایداری سازمانی) شکل گرفت. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش (Agyemang et al, 2023)، (Namazi & Khorramdel Masule, 2022)، (Talebniya et al, 2021)، (Yusuf et al, 2021)، (Yermolenko et al, 2020)، (Maslo et al, 2019) همسو می‌باشد. نتایج نشان داد که نظارت بیشتر بر کنترل تولیدات در سازمان می‌تواند منجر به کاهش هزینه‌های زیست محیطی گردد و اگر شرکتها تولیدات بهتری و با کیفیت بالاتری داشته باشند به صورتی که بتوان در کنترل تولیدات مسائل زیست محیطی را در نظر گرفت بی شک این امر منجر به کاهش هزینه‌های زیست محیطی خواهد شد که از سمتی هم مدیران سازمانها و شرکتها باید بر کیفیت محصولات کنترل بیشتری داشته باشند تا به اهداف کاهش هزینه‌های زیست محیطی نائل شوند. اگر در شرکتها قوانین یکپارچه و واحدی داشته باشد که تمامی واحدها و تمامی کارکنان به آن پایبند باشند می‌تواند در کاهش هزینه‌های زیست محیطی مؤثر است. به کارگیری این قوانین نیازمند همکاری کلیه افراد در شرکتها است و از سمتی مدیران و کارکنان باید آگاهی لازم را داشته باشند تا بتوانند ضمن به کارگیری قوانین و مقرراتها به افزایش تخصص و مهارت خود کمک کنند و هم بتوان از این طریق به کاهش هزینه‌های زیست محیطی کمک کرد. دولت هم در کاهش هزینه‌های زیست محیطی می‌تواند کمک کند به این صورت که دولت باید بر شرکتها نظارت داشته باشد و سیاست‌گذاری‌هایی انجام دهد که شرکتهای بدون آلاینده از شرکتهای با آلاینده‌گی تفکیک شود و در این راه باید مشوق‌های خاصی برای شرکتهای بدون آلاینده در نظر بگیرد. نتایج نشان داد که مدیران یکی از ارکان اصلی در سازمانها هستند که به کاهش هزینه‌های زیست محیطی کمک می‌کنند. مدیران در سازمان یا شرکت باید پاسخگو به تمام ذینفعان و یا کل جامعه باشند. ذینفعان خواستار شفافیت و پاسخگویی هستند و می‌خواهند ارزیابی عملکرد زیست محیطی شرکت خودشان را بدانند و این مدیران هستند که باید نتایج ارزیابی زیست محیطی را به ذینفعان اعلام کنند و برای اینکه در عملکردهای خود به کاهش هزینه‌های زیست محیطی اشاره کنند نیازمند نظامهای ساختارمند اداری و مدیران توانمند می‌باشند. اگر شرکتها به کاهش آلاینده‌گی و کاهش هزینه‌های زیست محیطی را انجام دهند و از سمتی مدیران با مدیریت بهینه خود در این راه پاسخگو باشند آنوقت شرکتهایی موفق و پایداری خواهیم داشت که در جامعه مورد

پسند عامه قرار خواهد گرفت که باعث رضایتمندی بیشتر مشتریان خواهد شد و شرکتهایی با رشد تجاری بیشتر و افزایش فروش بیشتری خواهیم داشت. (Yermolenko et al, 2020) نشان دادند توسعه یک سیستم یکپارچه حسابداری زیست محیطی تأثیر می گذارد. (Maslo et al, 2019) نشان دادند که اولویت ذینفعان و مشارکت آنان با یکدیگر به طور مثبت بر رابطه بین عملکرد زیست محیطی و مالی تأثیر می گذارد. (Talebniya et al, 2021) نشان دادند مدیریت بهینه هزینه‌های زیست محیطی باعث اجرای بهتر سیستم مدیریت محیط زیست شده و مزایای مهمی برای جامعه و موفقیت واحد تجاری دارد.

با توجه به نتایج پیشنهادات زیر ارائه شد:

۱- رمز موفقیت هر سازمان، مدیران و کارکنان آن است لذا هر سازمان جهت دستیابی به این موفقیت، به مدیران و کارکنان توانمند، متخصص، آگاه و متعهد نیاز دارد. وجود مدیران پاسخگو این امکان را به سازمان‌ها می‌دهد که کارکنانی با تعهد بیشتر داشته باشند. در این راستا به سازمان‌ها پیشنهاد می‌شود که دوره‌های آموزشی برای تمام کارکنان تشکیل دهند تا ضمن شناخت تهدد و پاسخگویی به صورت گروهی به آموزش پردازند تا در این راستا افرادی با آگاهی بیشتری در سازمان داشته باشیم. و همچنین پیشنهاد می‌شود که حسابداران سازمان‌ها با شرکت در کلاس‌های گروهی به روش‌ها و تکنیک‌های حسابداری زیست محیطی آشنا شوند تا بتوانند لزوم استفاده از حسابداری زیست محیطی را برای سایر مارکنان شرح دهند تا از این طریق نه تنها مدیران بلکه سایر کارکنان هم نسبت به مسائل زیست محیطی آشنا و پاسخگو باشند.

۲- به مدیران و برنامه ریزان در سازمان‌ها پیشنهاد می‌شود که قوانین و رویه‌های واحدی را برای گزارشات زیست محیطی در نظر بگیرند و از تکنیک‌های نوین حسابداری زیست محیطی استفاده کنند تا از این طریق بر اساس استانداردها و قوانین در گزارشات مالی بتوانند نسبت به صورت‌های مالی و به خصوص گزارشات زیست محیطی پاسخگو باشند و با استفاده از قوانین واحد به کاهش آلاینده‌های سازمان‌ها کمک شود.

۳- به سازمان‌های دولتی و خصوصی پیشنهاد می‌شود که برای رسیدن به توسعه پایدار به عملکرد زیست محیطی خود توجه کنند. و در میان دولت باید حامی سازمان‌هایی باشد که کاهش آلاینده‌ها دارند تا از این طریق سایر سازمان‌ها نیز به پیروی از سایر سازمان‌ها، کاهش آلاینده‌ها داشته باشند که حمایت دولت می‌تواند مانند داشتن مشوق‌های مالی باشد. در این میان کاهش هزینه‌های زیست محیطی و افزایش عملکرد زیست محیطی به توسعه پایدار سازمان‌ها در جهت افزایش استراتژی‌های تجاری کمک خواهد کرد.

Reference

- Afshari, S. (2021). The impact of major suppliers, competition intensity, market turbulence and innovation on the relationship between environmental factors and financial performance. Master's thesis of Islamic Azad University, Chalous branch. (In Persian)
- Andrew, A., & Kong, Y., & Angelina T., & Bless Kofi, E. (2023). Environmental accounting and performance: empirical evidence from China. Environment Development and Sustainability. DOI:10.1007/s10668-022-02853-y
- Alamsa., Amiruddin, & Syarifuddin, R. (2019). The Effect of Decentralization, Characteristics of Management Accounting Information on Managerial Performance with Locus of Control as the Moderating Variable. International Journal of Academic Research in Business & Sosial Sciences, 9(9). 238-251. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v9-i9/6287>

- Arieftiara, D., Utama, S., & Wardhani, R. (2017). Environmental Uncertainty as a Contingent Factor of Business Strategy Decisions: Introducing an Alternative Measure of Uncertainty. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 11(4), 116- 130. doi:10.14453/aabfj.v11i4.9
- Atmoko, A. D., & Hapsoro, D. (2017). The Effect of Decentralization, Task Uncertainty and Environment Uncertainty on the Managerial Performance: Management Accounting System Dimensions as Mediation Variables. 11th International Conference on Business and Management Research (ICBMR 2017). DOI: [10.2991/icbmr-17.2017.2](https://doi.org/10.2991/icbmr-17.2017.2)
- Azzumar, Syam, F., & Zuraida. (2018). Influence of Characteristics of Management Accounting Information Systems to Managerial Performance with Variables of Business Strategy Modernations and Uncertainty Duties in Banking Companies in Aceh Province. *International Journal of Academic Research in Business & Sosial Sciences*, 8(7).238-256. DIO: 10.6007LIJARBSS/V8-I7/4339
- Azizi, S., & Salari, H., & Ranjbar, M. H., & Khodadadi, D. (2020). Provide a Comprehensive Model of the Relative Importance of Environmental Accounting Indicators Using Modeling (SEM).. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 17(66), 173-203. doi: 10.22054/qjma.2020.48736.2095. (In Persian)
- Chang, C., & Chen, Y. (2012). The determinants of green intellectual capital. *Management Decision*, 50(1), 74–94. <https://doi.org/10.1108/00251741211194886>
- Arman, A., & Muslimah, S. (2020). Influence of Decentralization and Management Accounting System Managerial Performance Against. *ATESTASI Jurnal Ilmiah Akuntansi* 3(1):63-73
DOI:[10.33096/atestasi.v3i1.394](https://doi.org/10.33096/atestasi.v3i1.394)
- Firdausy, A.N., & Bastian, F., & Fitriyani, F. (2022). Interaction of Environmental Uncertainty, Characteristics of Management Accounting Information Systems and Decentralization on Managerial Performanc. *Journal of Applied Business Taxation and Economics Research* 2(2):169-187. DOI:[10.54408/jabter.v2i2.143](https://doi.org/10.54408/jabter.v2i2.143)
- Gantino, R., & Ruswanti, E., & Rachman, T. (2017). Performance Model: Environmental Uncertainty, Decentralization of Authority and Business Strategy on Managerial Performance (Property and Real Estate and Food and Beverage Sectors Listed on Indonesia Stock Exchange). *International Journal of Economic Research*, 14(12). 151-163
- Hardani, H., & Medica, P., & Husada, F., & Andriani, H., & Sukmana, D. J., & Mada, U. G. (2020). *Buku Metode Penelitian Kualitatif & Kuantitatif* (Issue April).
- Kim, K. H., & Kim, M., & Qian, C. (2018). Effects of corporate social responsibility on corporate financial performance: A competitive-action perspective. *Journal of Management*, 44(3), 1097-1118. <https://doi.org/10.1177/0149206315602530>
- Kristianto, Y., & Setiawan, T. (2018). Managerial Performance Affected By Environmental Uncertainty And Decentralization; Study on Retail Business Lawson, Jakarta. *Journal Of Business & Applied Management*, 11(2), 204–238. p-ISSN: 1979-9543 eISSN: 2621-2757
- Lempas, Y., & Ilat, V., & Sabijono, H. (2014). Desentralisasi Dan Sistem Akuntansi Manajemen Terhadap Kinerja Manajer Pada Pt. Sinar Galesong Prima Manado. *Jurnal Emba*, 2(1), 431-440. DOI: <https://doi.org/10.35794/emba.2.1.2014.4007>
- Li, M., & Tian, A., & Li, S, & Qi, X. (2018). Evaluating the quality of enterprise environmental accounting information disclosure. *Sustainability*, 10(7), 2136-2152. <https://doi.org/10.3390/su10072136>
- Massaro, M., & Dumay, J., & Garlatti, A., & Dal Mas, F. (2018). Practitioners' views on intellectual capital and sustainability: From a performancebased to a worth-based perspective. *Journal of Intellectual Capital*, 19(2), 367–386. <https://doi.org/10.1108/JIC-02-2017-0033>
- Moreno, M.P., & Duarte-Atoche, T. (2019). Relationship between sustainable disclosure and performance: An extension of Ullmann’s model. *Sustainability*, 8(11), 1-13. DOI:[10.3390/su11164411](https://doi.org/10.3390/su11164411)
- Namazi, M., & Khorramdel Masouleh, Z. (2022). The Effect of Green Innovation and Environmental Management Accounting on Financial, Environmental and Economic Performance of the

- Company. Empirical Studies in Financial Accounting, 19(74), 1-40. doi: 10.22054/qjma.2022.65916.235. (In Persian)
- Nechita, E. (2021). Analysis on sustainability reporting and earnings management practices. Evidence from an emerging economy. doi:10.20944/preprints202106.0203.v1. Accessed 24/30/2021
- Outtes-Wanderley, L., S. & Lucian, R., & Farache, F., & Filho, J. (2018). CSR information disclosure on the web: A context-based approach analyzing the influence of country of origin and industry sector. *J. Bus. Ethics*, 82, 369–378. DOI:[10.1007/s10551-008-9892-z](https://doi.org/10.1007/s10551-008-9892-z)
- Salemba Empat. Soseno, N. S., Romdhon, M., & Rochmatunisa, S. (2020). Pengaruh Pengungkapan Akuntansi Lingkungan Dan Biaya Lingkungan Terhadap Kinerja Lingkungan Pada Perusahaan Tekstil Yang Terdaftar Di Bursa Efek Indonesia Periode 2016 - 2018. *Jurnal Al-Iqtishad*, 2, 16–38.
- Senduk, J. M., & Ilat, V., & Tirayoh, V. (2017). The Effect of Decentralization, Business Strategy and Utilization of Management Accounting System Information on Managerial Performance at Pt Bank Mandiri In Manado. *Journal of Going Concern Accounting Research*, 12(1), 73-82
- Siregar, Baldric, et al. (2013). *Akuntansi Manajemen*. Salemba Empat. Jakarta. Sule, Ernie Tisnawati & Kurniawan Saefulloh. (2006). *Pengantar Manajemen*. Prenada Media. Jakarta.
- Ringle, CM., & Wende, S., & Becker, JM. (2015), "SmartPLS 3", SmartPLS GmbH, Boenningstedt. Available from :<http://www.smartpls.com>
- Taleb Nia, Gh., & Saremi Nia, M., & Jafarpoor, H. (2021). An Overview of Environmental Accounting. *JOURNAL OF ACCOUNTING AND AUDITING STUDIES*, 10(39), 35-54. SID. <https://sid.ir/paper/958017/en>. (In Persian)
- Tashakor, S., Appuhami, R., & Munir, R. (2019). Environmental management accounting practices in Australian cotton farming: The use of the theory of planned behavior. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 32(4), 1175–1202. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-04-2018-3465>
- Udeh, F. N., & Ezejiofor, R. A. (2018). Accounting information and deferred taxation: evidence from deposit money banks in Nigeria. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(10), 1052–1069. DOI:[10.6007/IJARBS/v8-i10/4800](https://doi.org/10.6007/IJARBS/v8-i10/4800)
- Wijethilake, C. (2017). Proactive sustainability strategy and corporate sustainability performance: The mediating effect of sustainability control systems. *Journal of Environmental Management*, 196, 569–582. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2017.03.057>
- Yudi rahman. (2020). Peranan Perilaku Sosial Pt. Armada Mix Banjarbaru Sebagai Bentuk Pertanggungjawaban Sosial Perusahaan Terhadap Lingkungan Sekitarnya. *Jurnal Ilmiah Ekonomi Bisnis*, 6(1), 26–37. <https://doi.org/10.35972/jieb.v6i1.311>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی